

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
Rotel 060205

DOM
2014-03-24
Stockholm

Mål nr
F 8967-13

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Växjö tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2013-09-13 i mål nr F 4244-12, se bilaga

KLAGANDE

Affärsverket Svenska Kraftnät, 202100-4284
Box 1200
172 24 Sundbyberg

Ombud: Advokaterna M H och M M

MOTPART

Hässleholms Vatten AB, 556594-2926
281 80 Hässleholm

SAKEN

Ledningsrätt för kraftledning (Sydvästlänken) från Hagsjö till Vankiva i Hässleholms kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Mark- och miljööverdomstolen undanröjer mark- och miljödomstolens dom och återförvisar målet till mark- och miljödomstolen för fortsatt handläggning.

Dok.Id 1128685

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50	08-561 675 59	måndag – fredag 09:00-15:00
		E-post: svea.avd6@dom.se www.svea.se		

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Affärsverket Svenska Kraftnät (Svenska Kraftnät) har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen upphäver mark- och miljödomstolens dom och fastställer Lantmäteriets beslut.

Hässleholms Vatten AB (Hässleholms Vatten) har bestritt bifall till överklagandet.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Svenska Kraftnät har anfört bl.a. följande. Hässleholms Vatten har inskrivna ledningsrätter för va-ledningar på några av de fastigheter som omfattas av ledningsrättsbeslutet. De ledningsrätter som upplåtits till förmån för Svenska Kraftnät respektive Hässleholms Vatten är i sig inga konkurrerande upplåtelse utan kan utövas parallellt. Därmed kan Hässleholms Vatten inte anses vara berörd av ledningsrättsbeslutet på ett sådant sätt att bolaget ska anses vara sakägare vid förrättningen. Mark- och miljödomstolen borde ha avvisat Hässleholms Vattens talan.

Ansvarsfördelningen mellan ledningshavaren och andra är inte en fråga som ska påverka om ledningsrätt ska upplåtas eller inte. Ett ledningsrättsbeslut ska därför inte innehålla några föreskrifter om detta förhållande. Mark- och miljödomstolen skulle inte ha upphävt och återförvisat förrättningen till Lantmäteriet på denna grund. I den mån framdragandet av kabeln kommer att anses ha gjort intrång i Hässleholms Vattens ledningsrätt och på detta eller på annat sätt medfört skada för Hässleholms Vatten kommer Svenska Kraftnät, i den mån ersättningsgill skada anses ha uppkommit, att bli ersättningsskyldigt för dessa skador i enlighet med tillämpliga ersättningsregler.

Svenska Kraftnät och Hässleholms Vatten har under processen enats om hur de flesta av ledningskorsningarna tekniskt ska hanteras, och också genomfört ledningsdragningen därefter. Vad som återstår är endast vilket ansvar de inblandade parterna har vid framtida skador. I enlighet med 13 b § ledningsrättslagen (1973:1144) är det inte tillåtet att avgöra sådana frågor i ett ledningsrättsbeslut. Det är rimligt att parterna för varje korsning kommer överens om hur korsningen tekniskt ska utföras. Det

ankommer inte på Lantmäteriet att i ledningsrättsbeslut föreskriva om ett visst tekniskt utförande eller en viss ansvarsfördelning för framtida skador.

Mark- och miljödomstolen har i sitt domslut upphävt ledningsrättsbeslutet inom vissa, på till domen bilagda kartor, rödmarkerade områden och återförvisat förrättningen i de delarna till Lantmäteriet för fortsatt handläggning. De flesta av de kartor som mark- och miljödomstolen hänvisar till i sitt domslut avser kartor över andra förrättningar än den som är föremål för prövning i detta ärende. De områden som det hänvisas till omfattas således inte av det överklagade ledningsrättsbeslutet och borde därför inte heller ha omfattats av mark- och miljödomstolens domslut.

Eftersom Svenska Kraftnäts jordkabel och Hässleholms Vattens va-ledning kan existera i de beslutade sträckningarna samtidigt saknas anledning att låta den ena ledningen få företräde framför den andra. Svenska Kraftnät delar därför inte Hässleholms Vattens uppfattning att Lantmäteriet måste avgöra vilken ledning som har företräde.

Hässleholms Vatten har anfört bl.a. följande. Svenska Kraftnät omöjliggör för Hässleholms Vatten att vara huvudman för hela verksamhetsområdet genom att begränsa tillgängligheten till va-anläggningen genom de korsande ledningsrätterna. För att upprätthålla skälig säkerhet i den allmänna va-anläggningen måste Hässleholms Vatten ha full och omedelbar tillgänglighet till anläggningen. Brister i tillgängligheten innebär risker för människors hälsa och miljön. Hässleholms Vatten har föreslagit att ett väl tilltaget korsningsområde konstrueras för schaktfri drift och underhåll av respektive ledningsslag och att detta också avtalas mellan parterna. Lantmäteriet måste avgöra vilket ledningsslag som har företräde.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Sakägare

Enligt 18 § ledningsrättslagen är innehavare av särskild rätt till fastighet, som inlöses eller på annat sätt tas i anspråk för ledningsändamål, sakägare vid förrättningen, om hans eller hennes rätt berörs.

När ny ledningsrätt upplåts i mark där det redan finns befintliga ledningar som upplåtits med ledningsrätt och den nya ledningsrätten korsar eller dras nära intill redan existerande ledningsrätter, måste innehavaren av den existerande rättigheten anses vara berörd på ett sådant sätt att denne är att anse som sakägare vid förrättningen.

Hässleholms Vatten har ledningsrätt till va-ledningar och har pekat ut 25 konflikt-punkter där Sydvästlänken kommer nära bolagets va-ledningar. Uppgiften om att det finns ett antal punkter där Hässleholms Vattens va-ledningar kommer att korsas eller ligga nära Sydvästlänken är ostridig i målet. Hässleholms Vatten är därmed sakägare vid förrättningen. Bolaget har också varit representerat vid det förrättningsammansamtråde som hållits i ärendet.

Återförvisning

Hässleholms Vatten har i mark- och miljödomstolen framställt yrkande dels om en engångsersättning per längdmeter grävskydd över korsande ledningar, dels om att ansvarsfördelningen mellan Hässleholms Vatten och Svenska Kraftnät ska klarläggas i ledningsrättsbeslutet.

Även om Lantmäteriet i sitt beslut inte uttryckligen nämnt något om ansvarsfördelningen mellan Hässleholms Vattens ledningar och Sydvästlänken får man utgå ifrån att Lantmäteriet ansett att det inte uppstår några konflikter mellan ledningsrätterna utan att dessa kan utövas parallellt. Eftersom frågan om eventuell konflikt mellan ledningsrätterna därmed har varit föremål för prövning av Lantmäteriet har det inte funnits anledning för mark- och miljödomstolen att återförvisa förrättningen till Lantmäteriet utan domstolen borde ha prövat Hässleholms Vattens yrkanden. Mark- och miljödomstolens dom bör därför undanröjas och målet återförvisas till dit för fortsatt handläggning. Denna utgång får anses rymmas inom vad Svenska Kraftnät yrkat.

Inför målets fortsatta handläggning i mark- och miljödomstolen finns det anledning att uppmärksamma att vissa av de kartbilagor som bifogats mark- och miljödomstolens dom avser andra områden är de som omfattas av denna förrättning.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsrådet Liselotte Rågmark, tekniska rådet Cecilia Undén samt hovrättsråden Åsa Marklund Andersson och Malin Wik, referent.

Föredragande har varit Åsa Talvik.

VÄXJÖ TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2013-09-13
meddelad i
Växjö

Mål nr F 4244-12

KLAGANDE

Hässleholms Vatten AB, 556594-2926
c/o Stadshuset
281 80 Hässleholm

MOTPART

Affärsverket Svenska Kraftnät, 202100-4284
Box 1200
172 24 Sundbyberg

Ombud: Advokat S A

Ombud: Advokat M H

ÖVERKLAGAT BESLUT

Lantmäterimyndighetens i Kristianstad beslut från den 18 oktober 2012 i ärende nr M12589, se bilaga 1

SAKEN

Ledningsrätt för likströmsledning för 400 kV från Hagsjö till Vankiva i Hässleholms kommun

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen upphäver ledningsbeslutet inom de områden som markerats med rött på kartbilagor (2-7) till denna dom och återförvisar förrättningen i de delarna till lantmäterimyndigheten för fortsatt handläggning.

Dok.Id 251322

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 81 351 03 Växjö	Kungsgatan 8	0470-560 100 E-post: MMD.vaxjo@dom.se	0470-560 125	måndag – fredag 08:00-12:00 13:00-16:30

BAKGRUND

Lantmäterimyndigheten (LM) beslutade den 18 oktober 2012 bl a om ledningsrätt för elektrisk starkströmsledning och förtida tillträde för Affärsverket Svenska Kraftnät (SK). Medgivandet till förtida tillträde får utnyttjas även om beslutet inte har vunnit laga kraft. När ledningsarbetet är slutfört avser LM att meddela ersättningsbeslut. Ledningsrätten avser en ca 14 km lång delsträcka av Sydvästlänken mellan Hagsjö och Vankiva i Hässleholms kommun. Regeringen beviljade SK nätkoncession för en 400 kV likströmsledning den 19 april 2012. Inom Hässleholms kommun ska ledningen läggas i marken.

YRKANDEN M.M.

Hässleholms Vatten AB (HV) yrkar att intrånget i bolagets ledningsrätter ska prövas och att bolaget ska erhålla en engångsersättning per längdmeter grävskydd över korsande va-ledningar, förslagsvis 5 000 kr per längdmeter.

HV har i huvudsak anfört följande. Bolaget har tagit över alla kommunens va-ledningar enligt överlåtelseavtal, daterat den 21 juni 2001. Bolaget blev därigenom huvudman för allmänna vatten- och avloppsledningar i Hässleholms kommun. Det finns ca 25 konfliktpunkter där Sydvästlänken kommer för nära bolagets va-ledningar. HV åberopar ledningsrätter, t ex 11-VAN-675. HV har med typsektioner visat hur bolaget anser att den inbördes placeringen av va-ledningar och likströmskablar bör vara. Regeringens koncessionsbeslut är taget utan hänsyn till befintliga ledningar såsom allmänna va-ledningar även om dessa är skyddade med ledningsrätt eller servitut. SK har översänt ”Utkast till ledningskorsningsavtal”. Utkastet avfärdas av HV eftersom det inte tar hänsyn till befintlig ledningsrätt. HV ser stora risker för personalens säkerhet vid akuta reparationsbehov på bolagets va-ledningar. Det finns också en risk för stora utsläpp av spillvatten om inte ansvarsfördelningen mellan HV och SK klarläggs i ledningsbeslutet.

Affärsverket svenska kraftnät (SK) yrkar att mark- och miljödomstolen lämnar HV:s besvär över LM:s ledningsrättsbeslut utan bifall.

SK har i huvudsak anfört följande. Regeringen har meddelat koncession för SydVästlänken den 19 april 2012. Ledningsbeslutet följer koncessionsbeslutet. Enligt 11 § ledningsrättslagen (LL) begränsas därför LM:s prövning på så sätt att ledningsrätt kan meddelas utan hinder av 6 – 10 §§ LL. Eventuella framtida ansvarsfrågor kommer att avgöras med tillämpning av dispositiv rätt, och då närmast skadeståndslagen och allmänna skadeståndsrättsliga principer. Ansvarsfördelning mellan ledningshavare och andra sakägare är dock inte en fråga som ska påverka huruvida ledningsrätt ska upplåtas och utgör således inte skäl för att upphäva eller ändra LM:s beslut. LM har ännu inte fattat något beslut om ersättning för intrång och övriga skador. I den mån framdragandet av kabeln kommer att anses ha gjort intrång i HV:s ledningsrätt, och medfört skada för HV, kommer SK att bli ersättningsskyldigt för dessa skador i enlighet med tillämpliga ersättningsregler i ledningsrättslagen och expropriationslagen.

DOMSKÄL

Är Hässleholms Vatten AB sakägare?

Innehavare av särskild rätt till fastighet, som inlöses eller på annat sätt tas i anspråk för ledningsändamål är enligt 18 § ledningsrättslagen (LL) sakägare vid förrättningen, om hans eller hennes rätt berörs. Det innebär att HV är sakägare när ny ledningsrätt upplåts i mark som redan är upplåten med ledningsrätt eller servitut till förmån för HV. Bolaget har varit representerat vid det förrättningsammansammanträde som har hållits i ärendet.

Nätkoncessionen

Nätkoncessionen, beviljad av Regeringen den 19 april 2012 (regeringsbeslut 2012-04-19, N2011/6567/E) är förenad med sju villkor. Invändningar från fastighetsägare att ledningen ska ta ett mindre område i anspråk på deras fastighet har i samrådsredogörelsen bemötts med att denna fråga får avgöras genom avtal mellan fastighetägarna och SK eller genom ledningsrätt. Kartorna som bilagts koncessionsbeslutet visar ett område som är cirka 40 meter brett. Enligt ledningsbeslutet omfattar SK:s ledningsrätt ett område som är 10 - 15 meter brett. Koncessionsbeslutet ger således inte SK rätt att helt efter eget gottfinnande dra

ledningen inom den ca 40 meter breda korridoren. Tvärtom tyder villkoren i Regeringens koncessionsbeslut på att flera alternativa dragningar är möjliga och ska övervägas av bl a naturvårdsskäl. Det kan också noteras att Högsta domstolen i utslag den 5 juni 2013, mål nr Ö 3264-11, fann att det vid en intresseavvägning enligt 6 § LL inte fanns förutsättningar för att upplåta ledningsrätt trots att koncession gällde för ledningen enligt ellagen. Koncessionsbeslutet ger således en ganska vid ram för olika utformning av ledningsbeslut.

Domstolen gör följande bedömning

HV har redovisat ett antal punkter där den av SK sökta ledningsrätten påverkar den rätt som HV har i berörda fastigheter. Både HV:s och SK:s ledningar är markförlagda. En situation kan därför inträffa då både HV och SK vill lägga ledningar på samma djup och båda enligt ledningsbeslut har samma rätt därtill. Även om sådana konflikter kanske inte kan förväntas bli frekventa måste LM redan i ledningsbeslutet redovisa hur en sådan konflikt ska lösas. Detta kan inte anstå till ersättningsbeslutet eller lämnas för avgörande enligt dispositiv rätt. Mark- och miljödomstolen upphäver därför LM:s ledningsbeslut inom de områden som HV har markerat med rött på kartbilagor till sitt överklagande, vilka även biläggs denna dom, och återförvisar förrättningen i denna del till LM för fortsatt handläggning.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 8 (DV 427)

Överklagande senast den 4 oktober 2013.

Lena Stjernqvist

Åke Pettersson

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Lena Stjernqvist, ordförande, och tekniska rådet Åke Pettersson.